

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapsinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

**RAPORT NGA PROCESI I KONSULTIMIT PËR
PROJEKT UDHËZIMIN ADMINISTRATIV PËR LEJE MJEDISORE**

Hyrja/sfondi

Ky Udhëzim Administrativ ka për qëllim të përcaktoj procedurat e aplikimit, shqyrtimit dhe procesit të vendimmarrjes për Leje Mjedisore.

Dispozitat e këtij Udhëzimi Administrativ zbatohen për të gjitha institucionet, personat fizik dhe juridik që marrin pjesë në procedurën e aplikimit, lëshimit dhe zbatimit të lejes mjedisore.

Procesi i hartimit të Projekt Udhëzimit Administrativ është iniciuar nga Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapsinor dhe Infrastrukturës (MMPHI) dhe është në përputhje me Planin Vjetor të Punës të Qeverisë së Republikës së Kosovës për vitin 2021- 2022, Plan Programin Legjislativ për vitin 2022.

Për zhvillimin e këtij projekt Udhëzimi Administrativ u morën në konsideratë dhe u analizuan burimet e mëposhtme të informacionit, në veçanti:

- Komentet e siguruar nga stafi kompetent në MMPHI, duke përfshirë sugjerimet dhe rekomandimet mbi kufizimet kryesore të identifikuara gjatë zbatimit të legjislacionit të Udhëzimit Administrativ për Leje Mjedisore.

- Raportet e vlerësimit ligjor dhe institucional, të përgatitura në pesë vitet e fundit, me qëllim të identifikimit të kufizimeve të mëdha eventuale në zbatimin e procedurave të Lejes Mjedisore.
- Kontributi i grupit punues i cili përfshinë anëtarë nga Institucionet relevante të Qeverisë së Republikës së Kosovës.

Projekt Udhëzimi Administrativ për Leje Mjedisore përmban opsionet për procedurat e aplikimit, shqyrtimit dhe procesit të vendimmarrjes për leje mjedisore.

Me 26.01.2021 sipas vendimit me Nr. 301/21, nga Sekretari i Përgjithshëm i MMPHI-së, ish-MEA-së, është nxjerr Vendim për Grupin Punues për plotësim ndryshimin e Udhëzimit Administrativ për Leje Mjedisore, në përbërje nga:

1. Hana Imeri, Kryesuese, DMMU/MMPHI;
2. Adem Tusha, Zavendëskryesues, DMMU/MMPHI;
3. Përparim Terziu, anëtar, DMMU/MMPHI;
4. Albana Kashtanjeva Bytyqi, anëtare, DMMU/MMPHI;
5. Lindita Morina, anëtare, DMMU/MMPHI;
6. Naim Alidema, anëtar, DMMU/MMPHI;
7. Ibrahim Balaj, anëtar, DMMU/MMPHI;
8. Ismet Dervari, anëtar, Inspektorati mjedisor/MMPHI;
9. Kujtesa Haliti, anëtare, DL/MMPHI;
10. Nuriye Bajrami, anëtare DFSHP/ MMPHI;
11. Miradije Asllanaj, anëtare, DIEKP/MMPHI

Pas konsultimeve të dokumenteve të theksuara dhe pas disa informatave të grupit punues përmes e-mailit, për draftin në hartim, konsultimeve me palë të tjerë brenda MMPHI-së si atë të AMMK-së, Inspektoratin, është hartuar Projekt Udhëzimi Administrativ për Leje Mjedisore.

Ecuria e procesit të konsultimit

Projekt Udhëzim Administrativ për Leje Mjedisore, është zhvilluar në harmoni me nenin 7, të Rregullores Nr. 09/2011 së Punës të Qeverisë së Republikës Kosovës ku është dërguar për Konsultime Paraprake subjekteve të përcaktuar me legjislacion. Gjithashtu në harmoni me Rregulloren (QRK) Nr. 05/2016 për Standardet Minimale për Procesin e Konsultimit Publik është publikuar në Platformë Online për Konsultime Publike të ish-MMPH-së. Periudha e konsultimeve publike në Platformen Online për Konsultime Publike të MMPHI-së ishte nga **30.11.2021 deri me 22.12.2021**.

Gjatë periudhës së konsultimeve nga subjekte e përcaktuara me listen- Adresat për institucionet përkatëse për konsultim paraprak sipas Nenit 7 dhe konsultim publik sipas Nenit 32 të Rregullores së Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës nr. 09/2011 si dhe Rregullores (QRK) Nr.05/2016 për Standardet minimale për procesin e Konsultimit Publik, dhe atyre në Platformen online për konsultime publike të MMPHI, janë paraqitur kontributet si në tabelen vijuese:

Nëse është e nevojshme informatat paraqiten në grafika dhe tabela ne vijim.

Metodat e Konsultimit	Datat/kohëzgjatja	Numri i pjesëmarrësve/kontribuesve
1. Shpallur permes E-mailit	15 ditë	-
2. Konsultimet me shkrim / në mënyrë elektronike;	vazhdimësi	-
3. Intervistat/takimet sy në sy	vazhdimësi	-
4.	/	

Përmbledhje e kontributeve të pranuar gjatë procesit të konsultimit

Lidhur me procesin e konsultimit për Projekt Udhëzimin Administrativ për Leje Mjedisore, janë ofruar ca kontribute nga palet e interes (7 - palë) si që janë shënuar në tabelën më poshtë.

Forma e kontributit të tyre është shprehur duke komentuar dispozita të caktuara dhe njëkohësisht duke sugjeruar për plotësimin apo ndryshimin e tyre.

Në këtë rast palët e interesuara kanë pasur mundësinë të kenë qasje në Projekt Udhëzimin Administrativ dhe të paraqesin komentet dhe sugjerimet e tyre.

Qështje tjera

Objektivat kryesore që synojnë të arrihen me politikë për qëllim përcaktimin e procedurës së aplikimit, shqyrtimit dhe procesit të vendimmarrjes për leje mjedisore për të gjitha veprimtaritë të cilat kanë pëlqim mjedisor duke përjashtuar veprimtaritë që janë subjekt i lejes mjedisore të integruar dhe lejes mjedisore komunale.

Hapat e ardhshëm

Pas përfundimit të procesit të konsultimit dhe finalizimit të dokumentit palët do të informohen për miratimin nga Ministri i MMPHI dhe do të publikohet në web faqen e MMPHI dhe Gazetën Zyrtare të RKS.

Shtojca – tabela e detajuar me informatat për kontribuesit, arsyetimet për përgjigjet e pranuar dhe të refuzuara.

Emri i i organizatës /individit	Koment i i organizatës /individit	Përgjigja nga Ministria	Sqarim nga Ministria (veçanërisht arsyet për të mos pranuar komente të caktuara)
<p>Komentet Adem Lushaj - Shoqata e Intelektualeve te Pavarur ne Decan</p> <p>Ardian Nrecaj- Grupi i Mbrojtjes se Ujerave</p> <p>Shpresa Loshaj - OJQ Pishtaret</p> <p>Edonjeta Iberhysaj – Aktiviste Mjedisore</p> <p>Besa Shala – Aktiviste Mjedisore</p>	<p>Si propozim te pare ne kemi pjesemarrjen e publikut.</p> <p>Ne kete Udhezim nuk shihet askund qe publiku te kete ndonje te drejte ne pjesemarrje ne vendim ashtu si psh qe kerkohet qe publiku te marre pjese ne vendim marrje per leshim te Lejes Ujore apo edhe Lisences per Operim nga Zyra e Rregullatorit te Energjise, ne rastet e hidrocentraleve.</p> <p>Ne propozojme qe ashtu sikur per Leje Ujore, dhe Lisence nga ZRRE te njoftohet publiku qe Ministria ka ka prauar kerkese per Leje Mjedisore per XY operator/vend, dhe qe publiku mund te dorezoje komentet, evidencen e tyre qe te krahasohet me ate te operatorit mbrenda afatit te caktuar. Vendimi per leje mjedisore eshte tejet i rendesishem per komunitetet e ndikuara dhe zbatimi i ligjit ne kete rast nuk mund te arrihet pa transparence dhe pjesemarrje publike.</p>	Sqarim	<p>Pjesmarrja e publikut nuk parashihet ne ketë fazë, duke pasur parasysh faktin, që projektet të cilat parashtrajnë kërkesë për tu pajis me Leje Mjedisore, paraprakisht gjatë fazës fillestare i janë nënshtruar debabatit publik bazuar në Neni 20 të Ligjit nr. 03/1-214 për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis. Po ashtu operatoret për tu pajisur me Leje aplikojn në fazën e operimit kur të gjitha procedurat i përfundojn me Pëlqimet dhe Lejet paraprake.</p>

<p>Muharrem Lulaj – banore i ndikuar nga vendime te kaluara dhe te ardhshme per Leje Mjedisore.</p> <p>Bajram Gjoci – banore i ndikuar nga vendime te kaluara dhe te ardhshme per Leje Mjedisore.</p>	<p><u>Neni 5</u> Kushtet per te u pajisur me leje mjedisore</p> <p>Kushtet e renditura nen Nenin 5 duket se kerkojne me shume dokumente administrative qe nuk kane te bejne drejteperdrejte me veprimet e operatorit qe kane pase ndikim ne mjedis. Ne propozojme qe keto kushte te jene me konkrete.</p> <p>Specifikisht ne propozojme qe si kusht te jete edhe deshmia qe operatoret nuk kane ndermarre aktivitete fitimpruese pa leje mjedisore, pra gjate kohes qe nuk kane pase leje mjedisore. Varet nga veprimtaria por ne rastet e hidrocentraleve, operatori duhet te sjelle deshmi nga ZRRE dhe KOSTT qe nuk kane prodhuar energji elektrike pertej fazes testuese 6 mujore menjehre pas ndertimit te objektit.</p> <p>Ne e propozojme kete sepse ky kusht do te siguroje qe ne te ardhmen te gjithë operatoret te jene te kujdeshem ne mbrojtje te mjedisit dhe te pajisen me leje mjedisore me kohe. Mundesia qe te operojne pa leje mjedisore ka krijuar rezistence dhe mos respekt per ligjin dhe mbrojtjen e mjedisit nga shumica e operatoreve, psh. ne veprimtarine e hidrocentraleve.</p>	<p>Sqarim</p>	<p>Sai i përket nenit 5, të keti Udhezimit Administrativ, janë përfshi dokumentacione qe kemi te bëjmë me veprimtari te ndryshme.</p> <p>Kjo përgjegjie është e konkretizuar në Nenin 31 Ligji nr. 03/1-025, për Mbrojtjen e Mjedisit:</p> <p>Të paragrafi 1, i këtij neni thuhet qartë se lëshimi në punë i objektit të ndërtuar apo i stabilimenteve dhe pajisjeve që kanë qenë objekt i vlerësimit të ndikimit në mjedis, nuk mund të filloj veprimtarinë pa marrjen e lejes mjedisore.</p> <p>Po ashtu te paragrafi 2, i keti neni është e qartësuar se leja mjedisore lëshohet për periudhën pesë vjeçare, sipas procedurës së përcaktuar për pranim teknik të objekteve dhe stabilimenteve ose pas kryerjes së punës provuese deri në gjashtë muaj, por gjithsesi para lëshimit në punë.</p>
---	---	---------------	--

		Ndersa mbikqyrja bëhet nga Inspektoriati i Mjedisit, në përputhje me Ligjin e Inspektoriatit, Ligjin për Mbrojtjen e Mjedisit, si dhe legjislacionin për mjedis.
<p><u>Neni 7(1)</u> thuhet “ Operatori është pergjegjes për saktësinë e të dhënave të paraqitura në aplikacionin për leje mjedisore”.</p> <p>Komentet tona: nuk është e qartë se a kërkohet që operatori të deshmojë tek Ministria dhe publiku se të dhënat e ofruara janë të sakta apo do të pranohen të dhënat dhe verzioni i operatorit si i saktë dhe perfundimtare?</p> <p>Nëse të dhënat e ofruara nga operatori do të pranohen si të sakta, pa u verifikuar nga burime të jashtme nga publiku, atëherë këto pike e konsiderojmë shumë të demshme për komunitet që janë të ndikuara nga ndertimet, dhe në përgjithësi të demshme për demokraci. Propozojmë që Ministria të involvojë disa anëtarë të komunitetit dhe publikun e gjere që të dorëzojnë evidence dhe të dhëna që të krahasohen me ato të operatorit. (Në e kuptojmë se Komisioni për shqyrtim të lejeve mjedisore do të verifikojë të dhënat gjatë vizitës, dhe kemi shtuar komentet më poshtë).</p>	Sqarim	Të dhënat e përshkruara në aplikacion, verifikohen nga komisioni (që kanë përgatitje profesionale) për Leje Mjedisore gjatë vizitës në terren, aty ku shihet e nevojshme kërkohet plotësim i kushteve mjedisore dhe përshkrim real i gjendjes në terren. Verifikimi i të dhënave dhe kushteve të lejes mjedisore, mbikqyren nga Inspektoriati i Mjedisit se a po zbatohen nga operatori në përputhje me Ligjin e Inspektoriatit, Ligjin për Mbrojtjen e Mjedisit, si dhe legjislacionin për mjedis.
<p><u>Neni 9. 1(2)</u> “(komisioni) realizon viziten në terren për verifikimin e kushteve mjedisore”.</p> <p>Për të evituar abuzimet ligjore, dhe për të mbrojtur integritetin e zyrtareve publik në Komision, propozojmë që secili anëtarë i komisionit të mbajnë evidence të detajuar të vizitës, me shkrim dhe foto/video apo çfarëdo forme që është e mundur. Nga kjo</p>	Pjesërisht e pranuar	Pjesa e parë e kërkesës se juaj është marrë në konsiderat dhe është përfshi të paragrafi 1.3 dhe 1.4, të nenit 9. të këtij Udhezimi Administrativ.
		Te pjesa e dytë e

	<p>evidence propozojme qe secili anetare te beje raport me gjetjet e tyre, dhe te krahasohen me evidencen e operatorit dhe me evidencen e mbledhur nga publiku/komuniteti. E gjithë kjo evidence, se bashku me propozimet e secilit anetare te jene te qasshme per publikun para se te merret vendimi. Publiku dhe operatori duhet te kene qasje ne evidencen qe eshte bazuar secili anetare per propozimin e tyre. Komisioni ka pergjegjesi jashtezakonisht te medha qe te verifikojë kushtet mjedisore, por ky komision duhet te kete nje pikenisje nga pasqyra reale dhe jo nga ate qe e ofron operatori.</p> <p>Ne e kemi rastin e kerkeses per leje mjedisore te kompanise Kelkos ne Decan, kur ne viziten e pare ne teren, Komisioni nuk ka qene ne Zallin e Rupes dhe bile as nuk kane qene te njohur me ate vend, sepse sipas Komisionit, operatori nuk i ka derguar dhe nuk e ka permend qe ka bere aktivite ne ate zone. Pra po shihet rendesia qe Komisioni te mos varet vetem nga te dhenat e operatorit. Komisioni duhet te jene te vetedijshem per pergjegejsite e tyre dhe te japin llogari ne rast te mos permbushjes, por edhe duhet te u jepet mundesia qe te bejne punen pa e cenuar integritetin e tyre.</p>		<p>kërkesës se juaj, ju njoftojm se anetaret e komisionit realizojn vizitën ne teren për verifikimin e te dhënave qe operatori i ka prershkruar ne aplikacion.</p>
	<p>Neni 14. Korigjim i lejes mjedisore Nuk eshte e qarte se cka perben korigjim ne kete rast dhe se kjo edhe mund te keqperdoret. A eshte korigjim administrativ si psh. ka ndonje gabim shtypi, apo mund te behet korigjim ne informatat e dhena? Nese behet korigjim ne substancen e informatave atehre propozojme qe edhe vendimi duhet te ndryshoje.</p>	<p>Sqarim</p>	<p>Kjo nënkupton korigjim administrativ. Korigjimi behët në raste të ndonjë lëshimi teknik, por pa ndryshuar përmbajtjen e vendimit.</p>
	<p><u>Neni 15.</u> Revokimi, pezullimi. Ne pajtohemi me kushtet per te revokuar lejen mjedisore. Por nuk eshte e qarte se si</p>	<p>Sqarim</p>	<p>Leja mjedisore mund të revokohet, pezullohet apo shfuqizohet në çdo</p>

do te zbatohen keto kushte. Ky Udhëzim ka hapesire qe te konkretizojë se si duhet te vertetohen keto kushte. Psh. si do te konstatohet se operatori ka dhene shenime te pa sakta?

Ne propozojme qe Ministria te shtojë ketu se cdo kush mund te dorezoje informata/evidence ne Ministri, para marrjes se lejes, si deshmi qe operatori nuk ka dorezuar informata te sakta. Apo pas marrjes se Lejes Mjedisore, cdo kush duhet te kete mundesi te dorezoje evidence/informata qe deshmon se operatori nuk eshte duke i zbatuar kushtet e lejes mjedisore. Keto informata/evidence duhet te shqyrtohen diku mbrenda 15 diteve dhe te merret vendimi per pezullim te lejes apo nese eshte hera e pare mund te kerkohet ndeshkime tjera.

kohë në rast:

1.1 Nëse pranojmë deshmi nga Institucionet se pëlqimet apo lejet paraprake mbi bazën e të cilave është lëshuar leja mjedisore janë revokuar, pezulluar apo shfuqizuar;

1.2. Vërtetohet me deshmi nga Inspektoriati i Mjedisit së pala nuk i ka respektuar obligimet e përcaktuara në leje mjedisore;

1.3. Nëse konstatohet se operatori, ka dhënë shënime të pa sakta dhe deklarime të rrejshme (ka dorzuar dokumente të fallcifikuara, a po nuk ka prezantuar të gjithë të dhënat gjatë procesit të marrjes se lejes mjedisore);

1.4. Nëse operatori nuk ka zbatuar dispozitat ligjore me këtë Udhëzim Administrativ dhe legjislacionin në fuqi. (Ketu nënkupton edhe vrejtitet e inspektoriatit qe kanë të bejn me mos respektimin e obligimeve të

			përcaktuara në leje mjedisore.
	<p><u>Neni 16.</u> Kushtet për vazhdim të lejes mjedisore</p> <p>Sikur me siper, edhe këtu propozojmë që për vazhdim të lejes mjedisore duhet të krijohet procesi transparent ku të gjitha palët me interes të kënaqësive të verifikojnë të dhënat e operatorit. Është përgjegjësi e Ministrisë të Sigurimit që po zbatohet ligji, prandaj çdo kusht që mbetet nën përgjegjësinë e operatorit, pa mekanizëm verifikues dhe pa pjesëmarrje të publikut kontribuon në dështim të zbatimit të ligjit dhe me të rëndësishmja, në dëm të pa riparueshëm për resurset publike dhe banorët që varen nga ato resurse.</p>	Sqarim	Në këtë nen janë qartësuar kushtet, po ashtu realizohet vizita në terren nga komisioni për verifikimin e kushteve mjedisore.
	<p><u>Shtojca 2. 3(2)</u> Menaxhimi i mbrojtjes së mjedisit.</p> <p>Në të konsiderojnë këto pika me të rëndësishme që të sigurohet se mbrojtja e mjedisit vazhdon për 5 vitet e ardhshme. "Sistemi menaxhues" dhe "Raportimi" siç janë renditur këtu, nuk ofrojnë informata të mjaftueshme se çka përben ky sistem, kush e ka dizajnuar këtë sistem, kush do ta monitorojë këtë sistem, si do të raportojnë operatorët për mbrojtjen e mjedisit, çfarë informatash do të ofrojnë dhe të rëndësishmja si do të verifikohen ato informata, raportime?</p>	Sqarim	<p>Sistemin Menaxhues prezantohet nga operatori ku paraqet masat që do të ndermerr për përmirësimin e gjendjes në mjedis (keto të dhëna i paraqet në aplikacion të pikat ku kërkohet përshkrim për ajrin, ujën, token, zhurmen, mbeturina dhe të tjerat).</p> <p>Pas marrjes së Lejes Mjedisore mbikqyren nga Inspektoriati i Mjedisit, ndërsa raportimet behën në AMMK</p>
	Gjithashtu, edhe në pikat tjera si në pikën 7. "Toka", kërkohet përshkrimi i rehabilitimit të zonës pas përfundimit të aktivitetit.	Sqarim	Edhe në pikat tjera kërkohet respektim i kushteve të përcaktuara konform aktivitetëve të cilat i

			zhvillon operatori, ndersa pika 7 ka të bejë me përshkrimin e rehabilitimit të zones pas përfundimit të zhvillimit të aktivitetit
	Nese pershkrimi behet nga operatori, atehre ne pershkrim mund te shkruhet cdo gje. Ne nuk shohim se nje pershkrim do te paraqes situaten reale te mjedisit ku ka pase ndikim nga aktivitet e operatorit. Ne fakt, kjo pike po i hape rrugen qe operatori te mbuloje demet e tyre ne mjedis permes masave ligjore.		Përshkrimi i rehabilitimit prezantohet nga operatori, ne rast se përshkrimin nuk është i arsyeshem nuk pranohet nga komisioni dhe kërkohet ri përshkrim gjatë fazes që operatori ende është ne procedim për pajisje me leje mjedisore. Pas pajisjes me leje mjedisore verifikimi i të dhënave dhe kushteve të lejes mjedisore, mbikqyren nga Inspektorati i Mjedisit se a po zbatohen nga operatori në përputhje me Ligjin e Inspektoriatit, Ligjin për Mbrojtjen e Mjedisit, si dhe legjislacionin për mjedis.
	Ne propozojme qe Ministria te kerkoje evidence se si eshte dukur mjedisi para fillimit te punes, dhe si duket menjehere pas perfundimit. Kjo evidence nuk duhet te vije vetem nga operatori, por sic kemi propozuar me larte, edhe nga publiku.	Sqarim	Keto të dhena prezantohen gjatë raportit të VNM-së, në fazen e aplikimit për pëlqim mjedisor

<p>Nese aplikimi per leje mjedisore vonohet, sic eshte rasti i hidrocentraleve ne Decan qe operatori ka aplikuar per leje mjedisore 5 vjet pas perfundimit te ndertimit te hidrocentraleve, atehere, eshte tejet e rëndesishme qe te mbledhen te dhena nga institucionet tjera, nga banoret lokal, dhe burime tjera dhe qe te mos lejohet qe koha te i mbuloje demet dhe te e ndryshoje mjedisin/biodiversitetin qe ishte me pare. Pra, kushtet nen kete shtojce jane siperfaqesore dhe lene hapesire te madhe per abuzim te ligjit. Duke mare parasysh brishtesine e rendit ligjore ne Kosove dhe abuzimin e Ligjit per Mbrojtje te Mjedisit qe i eshte bere deri tani, ketu duhet te kemi masa te qarta <u>dhe konkrete dhe te verifikueshme nga Ministria dhe publiku.</u></p>	<p>Sqarim</p>	<p>Në këtë rast është mbikqyrja nga Inspektorati i Mjedisit dhe ndërmerren masa në përputhje me Ligjin e Inspektoriatit, Ligjin për Mbrojtjen e Mjedisit, si dhe legjislacionin për mjedis.</p>
--	---------------	---

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapsinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

**REPORT FROM THE CONSULTING PROCESS FOR
DRAFT ADMINISTRATIVE INSTRUCTION ON ENVIRONMENTAL PERMIT**

Introduction / background

This Administrative Instruction aims to define the application procedures, review and decision-making process for Environmental Permits.

The provisions of this Administrative Instruction apply to all institutions, to natural and legal persons participating in the procedure of application, issuance and implementation of environmental permits.

The process of drafting the Administrative Instruction is initiated by the Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure (MESPI), and is in accordance with the Annual Work Plan of the Government of the Republic of Kosovo for 2021-2022, and the Legislative Program Plan for 2022.

For the development of this project the Administrative Instruction has considered and analyzed the following sources of information, and in particular:

- Comments provided by the competent staff in MESPI, including suggestions and recommendations on the main constraints identified during the implementation of the legislation of the Administrative Instruction on Environmental Permits.

- Legal and institutional evaluation reports, prepared in the last five (5) years, in order to identify major possible limitations in the implementation of Environmental Permit procedures.
- Contribution of the working group which includes members from the relevant Institutions of the Government of the Republic of Kosovo.

Draft Administrative Instruction on Environmental Permits contains options for application procedures, review and decision-making process for environmental permits.

On 26.01.2021 according to the decision with No. 301/21, by the Secretary General of MESPI, former MEA, a Decision was issued for the Working Group to supplement the amendment of the Administrative Instruction on Environmental Permits, consisting of:

12. Hana Imeri, chairperson, DEWP / MESPI;
13. Adem Tusha, Deputy Chairman, DEWP / MESPI;
14. Përparim Terziu, member, DEWP / MESPI;
15. Albana Kashtanjeva Bytyqi, member, DEWP / MESPI;
16. Lindita Morina, member, DEWP / MESPI;
17. Naim Alidema, member, DEWP / MESPI;
18. Ibrahim Balaj, member, DEWP / MESPI;
19. Ismet Dervari, member, Environmental Inspectorate / MESPI;
20. Kujtesa Haliti, member, LD/ MESPI;
21. Nurije Bajrami, member DFGS/ MESPI;
22. Miradije Asllanaj, member, EIDPK/ MESPI

After consulting the highlighted documents and after some information of the working group via e-mail, for the draft in question, as well as after consulting with other parties within MESPI, such as KEPA and the Inspectorate, the Draft Administrative Instruction on Environmental Permits has been drafted.

Progress of the consultation process

Draft Administrative Instruction on Environmental Permit, has been developed in accordance with Article 7, of Regulation No. 09/2011 of the Government of the Republic of Kosovo, where it was sent for Preliminary Consultations to the entities defined by legislation. Also in accordance with Regulation (GRK) No. 05/2016 on Minimum Standards for the Public Consultation Process has been published in the Online Platform for Public Consultations of the former MESPI. The period of public consultations on the Online Platform for Public Consultations of MESPI was from **30.11.2021 to 22.12.2021.**

During the period of consultations by the entities defined by the list- Addresses for relevant institutions for preliminary consultation according to Article 7, and public consultation according to Article 32 of the Rules of Procedure of the Government of the Republic of Kosovo no. 09/2011, as well as Regulation (GRK) No.05 / 2016 on Minimum Standards for the Public Consultation process, and those on the online Platform for public consultation of MESPI, are presented contributions as in the following table::

If necessary, the informations are presented in the following graphs and tables:

Consultation Methods	Dates / duration	Number of participants / contributors
5. Announced via E-mail.	15 days	-
6. Written / electronic consultations;	ongoing	-
7. Face-to-face interviews / meetings.	ongoing	-
8.	/	

Summary of contributions received during the consultation process

Regarding the consultation process for the Draft Administrative Instruction on Environmental Permits, some contributions were provided by stakeholders (7 - parties) as listed in the table below.

The form of their contribution is expressed by commenting on certain provisions and at the same time suggesting their completion or amendment.

In this case the interested parties had the opportunity to access the Draft Administrative Instruction and submit their comments and suggestions.

Other issues

The main objectives aimed at achieving the policy in order to determine the application procedure, review and decision-making process for environmental permits for all activities that have environmental consent, excluding activities that are subject to integrated environmental permit and municipal environmental permit.

Next steps

Upon completion of the consultation process and finalization of the document, the parties will be informed of the approval by the Minister of MESPI and will be published on the website of MESPI and in the Official Gazette of RKS.

Annex - detailed table with information for contributors, justifications for accepted and rejected answers.

Name of organization / individual	Comment of the organization / individual	Response from the Ministry	Explanation from the Ministry (especially the reasons for not accepting certain comments)
Comments Adem Lushaj - Association of Independent Intellectuals in Decan. Ardian Nrecaj- Water Protection Group. Shpresa Loshaj - NGO Torches. Edonjeta Iberhysaj - Environmental Activists. Besa Shala - Environmental Activists. Muharrem Lulaj	As a first proposal we have the participation of the public. In this Instruction it is not seen anywhere that the public has any right to participate in the decision, as e.g. that the public is required to participate in the decision-making for the issuance of the Water Permit or even the Operating License by the Energy Regulatory Office, in the case of hydropower plants. We propose that as for Water Permit, and also for License from ERO to inform the public that the Ministry has received an application for Environmental Permit for XY operator / location, and that the public can submit comments, their evidence to be compared with that of the operator within the certain deadline. The decision on	clarification	Public participation is not foreseen at this stage, given the fact that projects which apply for an Environmental Permit, have previously been subjected to public debate during the initial phase based on Article 20 of Law no. 03 / 1-214 on Environmental Impact Assessment. Also, the operators to obtain a Permit apply in the operation phase when all the procedures are completed with the prior Consents and Permits.

<p>- resident affected by past and future Environmental Permit decisions.</p> <p>Bajram Gjoci -</p>	<p>environmental permits is extremely important for the affected communities and law enforcement in this case can not be achieved without transparency and public participation.</p>		
<p>resident affected by past and future Environmental Permit decisions.</p>	<p><u>Article 5 Conditions for obtaining an environmental permit.</u></p> <p>The conditions listed under Article 5 seem to require more administrative documents that are not directly related to the actions of the operator that have had an impact on the environment. We propose that these conditions to be more concrete. Specifically, we propose that as a condition to be the evidence that operators have not undertaken profitable activities without environmental permits, ie during the time they have not had environmental permits. It depends on the activity, but in the case of hydropower plants, the operator must bring evidence from ERO and KOSTT that they have not produced electricity beyond the 6-month test phase, immediately after the construction of the facility. We propose this because this condition will ensure that in the future all operators will be moreover careful in protecting the environment and be provided with environmental permits in a timely manner. The ability to operate without an environmental permit has created resistance and disrespect for the law and environmental protection by most operators, e.g. in the activity of</p>	<p>clarification</p>	<p>Regarding article 5, of this Administrative Instruction, are included documents that have to do with various activities.</p> <p>This responsibility is concretized in Article 31 Law no. 03 / 1-025, on Environmental Protection:</p> <p>Paragraph 1 of this article clearly states that the commissioning of the constructed facility or of the facilities and equipment that have been subject to environmental impact assessment can not start the activity without obtaining the environmental permit. Also in paragraph 2 of this article it is clarified that the environmental permit is issued for a period of five years, according to the procedure established for technical</p>

	<p>hydropower plants.</p>		<p>acceptance of facilities and facilities or after performing probationary work for up to six months, but still before being commissioned.</p> <p>While the supervision is done by the Environmental Inspectorate, in accordance with the Inspectorate Law, the Law on Environmental Protection, as well as environmental legislation.</p>
	<p><u>Article 7 (1) states "The operator is responsible for the accuracy of the data submitted in the environmental permit application."</u></p> <p>Our comments: it is not clear whether the operator is required to prove to the Ministry and the public that the data provided are correct, or will the data and version of the operator be accepted as accurate and final?</p> <p>If the data provided by the operator will be accepted as accurate, without being verified by external sources by the public, then we consider this point very harmful to the communities that are affected by construction, and generally harmful to democracy. We propose that the Ministry to involve some members of the community and from the general</p>	<p>clarification</p>	<p>The data described in the application are verified by the commission (who have professional training) for Environmental Permit during the site visit, where it is deemed necessary to meet the environmental conditions and a realistic description of the situation in the field. Verification of the data and conditions of the environmental permit, are supervised by the Environmental Inspectorate whether they are being implemented by the operator in</p>

	<p>public to submit evidence and data to be compared with those of the operator. (We understand that the Environmental Permit Review Commission will verify the data during the visit, and we have added the comments below).</p>		<p>accordance with the Inspectorate Law, the Law on Environmental Protection, as well as the environmental legislation.</p>
	<p><u>Article 9. 1 (2) "(the commission) carries out the field visit for the verification of the environmental conditions"</u>.</p> <p>To avoid legal abuses, and to protect the integrity of public officials in the Commission, we propose that each member of the commission keep detailed records of the site visit, in writing and photo / video or whatever form is possible. From this evidence we propose that each member report on their findings, and compare them with the operator's evidence and with the evidence collected by the public / community. All this evidence, together with the proposals of each member to be accessible to the public before the decision is made. The public and the operator must have access to the evidence that each member has based on their proposal. The commission has extremely great responsibilities to verify the environmental conditions, but this commission should have a starting point from the real picture and not from what is provided by the</p>	<p>Partially accepted</p>	<p>The first part of your request has been taken into consideration and is included in paragraphs 1.3 and 1.4, of article 9. of this Administrative Instruction. In the second part of your request, we inform you that the members of the commission carry out a field visit to verify the data that the operator has described in the application.</p>

	<p>operator.</p> <p>We have the case of the application for environmental permit of the company `Kelkos` in Decan, when in the first visit in the field, the Commission was not in `Zall e Rupes` and they were not even acquainted with that place, because according to the Commission, the operator did not send them and did not mention that he had done activities in that area. So the importance is being seen that the Commission does not depend only on the data of the operator. The commission should be aware of their responsibilities and be held accountable in case of non-compliance, but should also be given the opportunity to do the job without compromising their integrity.</p>		
	<p>Article 14. Correction of the environmental permit.</p> <p>It is not clear what constitutes a correction in this case and that it can also be misused. Is it an administrative correction such as is there any typographical error, or can the information be corrected? If a correction is made in the substance of the information then we propose that the decision should also change.</p>	<p>CLARIFICATION</p>	<p>This means administrative correction. The correction is made in cases of any technical omission, but without changing the content of the decision.</p>
	<p><u>Article 15. Revocation, suspension</u></p>	<p>CLARIFICATION</p>	<p>The environmental permit may be</p>

We agree to the terms to revoke the environmental permit. But it is not clear how these conditions will be implemented. This Guide has room to specify how these conditions should be verified. Ex. how will it be ascertained that the operator has given inaccurate information?

We propose that the Ministry add here that anyone can submit information / evidence to the Ministry, before obtaining permission, as evidence that the operator has not submitted accurate information. Or after obtaining the Environmental Permit, everyone should be able to submit evidence / information proving that the operator is not complying with the environmental permit conditions.

This information / evidence should be reviewed within 15 days and a decision should be made to suspend the permit or if it is the first time other penalties may be required.

suspended or revoked at any time if:

1.1 If we receive evidence from the Institutions that the prior consents or permits on the basis of which the environmental permit was issued have been revoked, suspended or annulled;

1.2. It is confirmed by evidence from the Environmental Inspectorate that the party has not complied with the obligations set out in the environmental permit;

1.3. If it is ascertained that the operator has provided inaccurate information and false statements (has submitted false documents, or has not presented all the data during the process of obtaining the

			<p>environmental permit);</p> <p>1.4. If the operator has not implemented the legal provisions with this Administrative Instruction and applicable legislation. (This also means the remarks of the inspectorate that have to do with non-compliance with the obligations set out in the environmental permit</p>
	<p><u>Article 16. Conditions for extension of the environmental permit</u></p> <p>As above, here we propose that for the extension of the environmental permit a transparent process should be created where all stakeholders have the opportunity to verify the data of the operator. It is the responsibility of the Ministry to ensure that the law is being implemented, therefore any condition that remains under the responsibility of the operator, without verification mechanism and without public participation contributes to law</p>	<p>CLARIFICATION</p>	<p>This article clarifies the conditions, as well as the field visit by the commission for verification of environmental conditions.</p>

	<p>enforcement failure and most importantly, irreparable damage to public resources and residents who depend on those resources.</p>		
	<p><u>Annex 2.3 (2) Environmental protection management.</u></p> <p>We consider this point the most important to ensure that environmental protection continues for the next five (5) years. "Management system" and "Reporting" as listed here, do not provide enough information about what this system is, who designed this system, who will monitor this system, how the environmental protection operators will report, what information will provide and most importantly how will that information, reporting be verified?</p>	<p>CLARIFICATION</p>	<p>The Management System is presented by the operator where it presents the measures that will be taken to improve the situation in the environment (it presents these data in the application to the points where a description is required for air, water, soil, noise, waste and others). After receiving the Environmental Permit, they are supervised by the Environmental Inspectorate, while the reports are made to KEPA.</p>
	<p>Also, in other points as in point 7. "Land", a description of the rehabilitation of the area is required after the end of the activity.</p>	<p>CLARIFICATION</p>	<p>Also in other points is required compliance with the conditions set in accordance with the activities carried out by the operator, while point 7 has to do with the description of the rehabilitation of the area after the completion of the activity</p>

	<p>If the description is made by the operator, then everything can be written in the description. We do not see that a description will present the real situation of the environment where there has been an impact from the activity of the operator. In fact, this point is paving the way for the operator to cover their damages to the environment through legal measures.</p>		<p>The description of the rehabilitation is presented by the operator, in case the description is not reasonable it is not accepted by the commission and a new description is required during the phase that the operator is still in the process for equipment with environmental permit. After obtaining the environmental permit, the verification of the data and the conditions of the environmental permit, are supervised by the Environmental Inspectorate whether they are being implemented by the operator in accordance with the Inspectorate Law, the Law on Environmental Protection, as well as the environmental legislation.</p>
	<p>We propose that the Ministry request evidence of what the environment looked like before the start of work, and what it looks like immediately after completion. This evidence should not come only from the operator, but as we have proposed</p>	<p>CLARIFICATION</p>	<p>These data are presented during the EIA report, at the environmental consent application stage</p>

	above, also from the public.		
	<p>If the application for an environmental permit is delayed, as is the case of the hydropower plants in Decan where the operator has applied for an environmental permit 5 years after the completion of the construction of the hydropower plants, then it is extremely important to collect data from other institutions, local residents, and other resources and not to allow time to cover the damage and change the environment / biodiversity that was before. So, the conditions under this annex are superficial and leave a lot of space for abuse of the law. Given the fragility of the legal order in Kosovo and the abuse of the Law on Environmental Protection that has been done so far, here we must have clear and concrete measures and verifiable by the Ministry and the public.</p>	CLARIFICATION	<p>In this case it is the supervision of the Environmental Inspectorate that will undertake measures in accordance with the Inspectorate Law, the Law on Environmental Protection, as well as environmental legislation.</p>

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government

Ministria e Mjedisit, Planifikimit Hapsinor dhe Infrastrukturës
Ministarstvo Životne Sredine, Prostornog Planiranja i Infrastrukture
Ministry of Environment, Spatial Planning and Infrastructure

**IZVEŠTAJ IZ PROCESA KONSULTACIJE ZA
NACRT ADMINISTRATIVNOG UPUTSTVA O EKOLOŠKOJ DOZVOLI**

Uvod/ pozadina

Ovo administrativno uputstvo ima za cilj da odredi procedure za podnošenje zahteva, razmatranje i odlučivanje o ekološkoj dozvoli.

Odredbe ovog Administrativnog uputstva primenjuju se na sve institucije, fizička i pravna lica koja učestvuju u postupku podnošenja zahteva, izdavanja i sprovođenja ekoloških dozvola.

Proces izrade Administrativnog uputstva inicira je od strane Ministarstvo životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture (MŽSPP) iu skladu je sa Godišnjim

planom rada Vlade Republike Kosovo za 2021-2022 godine , zakonodavnog plana programa za 2022. godinu.

-Za razvoj ovog nacrt administrativno uputstvo je razmotreno i analizirano sledeće izvore informacija, posebno:

-Komentari dostavljeni od strane nadležnog osoblja u MŽSPPI, uključujući sugestije i preporuke o glavnim ograničenjima identifikovanim tokom sprovođenja zakonodavstva Administrativnog uputstva o ekološkim dozvolama.

-Izveštaji o pravnim i institucionalnim evaluacijama, pripremljeni u poslednjih pet godina, kako bi se identifikovala velika moguća ograničenja u sprovođenju procedura za izdavanje ekoloških dozvola.

-Doprinos radne grupe koja uključuje članove iz relevantnih institucija Vlade Republike Kosovo.

Nacrt Administrativnog uputstva o ekološkim dozvolama sadrži opcije za procedure podnošenja zahteva, razmatranje i proces donošenja odluka za ekološke dozvole.

Dana 26.01.2021.godine prema rešenju br. 301/21, od strane generalnog sekretara MŽSPPI, bivšeg MEŽS, doneta je Odluka za radnu grupu za dopune izmene Administrativnog uputstva o ekološkim dozvolama, koja se sastoji od:

23. Hana Imeri, Predstavnik, OZŽSV/MŽSPPI;
24. Adem Tusha, Zamenikpredstavnik, OZŽSV / MŽSPPI;
25. Përparim Terziu, član, OZŽSV / MŽSPPI;
26. Albana Kashtanjeva Bytyqi, član , OZŽSV / MŽSPPI;
27. Lindita Morina, član , OZŽSV / MŽSPPI;
28. Naim Alidema, član , OZŽSV / MŽSPPI;
29. Ibrahim Balaj, član , OZŽSV / MŽSPPI;
30. Ismet Dervari, član , Inspektorati mjedisor/ MŽSPPI;
31. Kujtesa Haliti, član , PO/ MŽSPPI;
32. Nuriye Bajrami, član OFOP/ MŽSPPI
33. Miradije Asllanaj, član ,OKPEI/ MŽSPPI

Nakon konsultacija sa istaknutim dokumentima i nakon nekih informacija radne grupe putem e-maila, za nacrt u izradi, konsultacije sa drugim stranama u okviru MŽSPPI kao što je KAZŽS, Inspektorat, izrađen je nacrt Administrativnog uputstva za ekološku dozvolu.

Napredak procesa konsultacija

Nacrt Administrativnog uputstva o ekološkoj dozvoli, izrađen je u skladu sa članom 7 Poslanikom br. 09/2011 o Radu Vlade Republike Kosovo gde je upućena na preliminarne konsultacije subjektima definisanim zakonodavstvom . Takođe u skladu sa Uredbom (VRK) br. 05/2016 o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija objavljena je na onlajn platformi za javne konsultacije bivšeg MŽSPPI. Period javnih konsultacija na onlajn platformi za javne konsultacije MŽSPPI je bio od 30.11.2021 do 22.12.2021.

Tokom perioda konsultacija od strane subjekata utvrđenih spiskom - Adrese za relevantne institucije za preliminarne konsultacije prema članu 7 i javne konsultacije prema članu 32 Poslovnika Rade Vlade Republike Kosovo br. 09/2011 kao i Uredbe (VRK) br. 05 / 2016 o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija, kao i one na onlajn platformi za javne konsultacije MŽSPPI, prikazani su doprinosi kao u sledećoj tabeli:

Ukoliko je potrebno, informacije su prikazane u sledećim grafikonima i tabelama.

Metode konsultacija	Datumi / trajanje	Broj učesnika/doprinositelja
1. Najavljeno putem e-pošte	15 ana	-
2. Pismene / elektronske konsultacije;	stalno	-
3 Intervjui/direktni sastanci	stalno	-
	/	

Rezime doprinosa primljenih tokom procesa konsultacija

Što se tiče procesa konsultacija za Nacrt Administrativnog uputstva o ekološkim dozvolama, neki doprinosi su dali od strane zainteresovanih strana (7 strana) kao što je navedeno u sledećoj tabeli .

Oblik njihovog doprinosa izražava se komentarisanjem pojedinih odredbi i istovremeno predlaganjem njihove dopune ili izmene.

U ovom slučaju zainteresovane strane su imale priliku da pristupe nacrtu administrativnog uputstva i daju svoje komentare i sugestije.

Druga pitanja

Osnovni ciljevi koji se moraju postići politikom u cilju utvrđivanja postupka podnošenja zahteva, pregleda i procesa donošenja odluka za izdavanje ekoloških dozvola za sve delatnosti koje imaju ekološku saglasnost, isključujući delatnosti koje podležu integrisanoj ekološkoj dozvoli i opštinskoj ekološkoj dozvoli.

Sledeći koraci

Po završetku procesa konsultacija i finalizacije dokumenta stranke će biti obavestene o odobrenju od strane ministra MŽSPPI i biće objavljene na veb stranici MŽSPP i Službenom listu RKS.

Dodatak – detaljna tabela sa podacima za saradnike, obrazloženje prihvaćenih i odbijenih odgovora.

Naziv organizacije / pojedinca	Komentar organizacije / pojedinca	Odgovor Ministarstva	Pojašnjenje Ministarstva (posebno razlozi za neprihvatanje određenih komentara)
<p>Komentari</p> <p>Adem Lushaj - Udruženje nezavisnih intelektualaca u Dečanima</p> <p>Ardian Nrecaj- Grupa za zaštitu voda</p> <p>Shpresa Loshaj - NVO Pishtaret</p>	<p>Kao prvi predlog imamo učešće javnosti.</p> <p>U ovom Uputstvu se nigde ne vidi da javnost ima pravo da učestvuje u donošenju odluke, kao što je zahtev javnosti da učestvuje u odluci o izdavanju vodne dozvole ili dozvole za rad od Regulatorne kancelarije za energetiku, u slučaju hidroelektrana.</p> <p>Predlažemo da se što se tiče vodne dozvole i licence KRE obavesti javnost da je Ministarstvo primio zahtev za izdavanje ekološke dozvole za XY operatera/ mesto, i da javnost može da</p>	<p>Pojašnjenje</p>	<p>Učešće javnosti u ovoj fazi nije predviđeno, s obzirom na činjenicu da su projekti koji se prijavljuju za ekološku dozvolu prethodno bili predmet javne rasprave u početnoj fazi na osnovu člana 20. Zakona br. 03/1-214 o proceni uticaja na životnu sredinu. Takođe, operateri za dobijanje Dozvole</p>

<p>Edonjeta Iberhisaj - aktivista za životnu sredinu</p> <p>Besa Šalja - aktivista za životnu sredinu</p> <p>Muharem Lulaj - stanovnik pod uticajem prošlih i budućih odluka za ekološke dozvole.</p> <p>Bajram Gjoci - stanovnik pod uticajem prošlih i budućih odluka za ekološke dozvole</p>	<p>podnese komentare, njihovo evidenciji da uporede sa onima operatera u roku utvrđene . Odluka o ekološkim dozvolama je izuzetno važna za pogođene zajednice i sprovođenje zakona u ovom slučaju se ne može postići bez transparentnosti i učešća javnosti.</p>		<p>primenjuju se u fazi rada kada se završe sve procedure sa preliminarnim Saglasnostima i Dozvolama.</p>
	<p>Član 5. Uslovi za dobijanje ekološke dozvole Čini se da uslovi navedeni u članu 5 zahtevaju više administrativnih dokumenata koji nisu direktno povezani sa radnjama operatera koje su imale uticaj na životnu sredinu. Predlažemo da ovi uslovi budu konkretniji.</p> <p>Posebno, mi predlažemo da kao uslov bude i dokaz da operateri nisu preduzeli profitabilne aktivnosti bez ekoloških dozvola, znači za vreme dok nisu imali ekološke dozvole. Zavisi od delatnosti, ali u slučaju hidroelektrana, operater mora doneti dokaze od RUE i KOSTT-a da nisu proizveli električnu energiju nakon faze testiranja od 6 meseci odmah nakon izgradnje objekta.</p> <p>Mi ovo predlažemo jer će ovaj uslov obezbediti da ubuduće svi operateri budu pažljivi na zaštiti životne sredine i da se na vreme opreme ekološkom dozvolom. Mogućnost rada bez ekološke dozvole stvorila je otpor i nepoštovanje zakona i zaštitu životne sredine kod većine operatera, npr. u delatnosti hidroelektrana.</p>	<p>Pojašnjenje</p>	<p>U vezi sa članom 5 ovog Administrativnog uputstva, uključena su dokumenta koja se odnose na različite aktivnosti.</p> <p>Ova odgovornost je konkretizovana u članu 31 Zakona br. 03/1-025, o zaštiti životne sredine:</p> <p>U stavu 1. ovog člana jasno je navedeno da puštanje u rad izgrađenog objekta, odnosno stabilimenata i opreme koji su bili predmet procene uticaja na životnu sredinu, ne može započeti delatnost bez pribavljanja ekološke dozvole.</p> <p>Takođe u stavu 2. ovog člana pojašnjava se da se ekološka dozvola</p>

			<p>izdaje na period od pet godina, po proceduri utvrđenom za tehnički prijem objekata i stabilimenata ili nakon obavljanja probnog rada do šest meseci, ali svakako pre puštanja u rad.</p> <p>Dok nadzor vrši Inspektorat za životnu sredinu, u skladu sa Zakonom o inspekciji, Zakonom o zaštiti životne sredine, kao i zakonodavstvom za životnu sredinu.</p>
	<p>Član 7 (1) kaže „Operater je odgovoran za tačnost podataka podnetih u zahtevu za izdavanje ekološke dozvole“.</p> <p>Naši komentari: nije jasno da li se od operatera traži da dokaže Ministarstvu i javnosti da su ponuđeni podaci tačni ili će podaci i verzija operatera biti prihvaćeni kao tačni i konačni?</p> <p>Ako će podaci koje je operater podneo biti prihvaćeni kao tačni, bez verifikovanja od strane eksternih izvora iz javnosti, onda ovu tačku smatramo veoma štetnom za zajednice koje su pogođene izgradnjom, i uopšte štetnom po demokraciju. Predlažemo da Ministarstvo uključi neke članove zajednice i širu javnost da dostave evidencije i podatke za upoređivanje sa podacima operatera. (Razumemo da će Komisija za razmatranje ekoloških dozvola proveriti podatke tokom vizite, i</p>	<p>Pojašnjenje</p>	<p>Podatke opisane u zahtevu, verifikuje komisija (stručno osposobljena) za izdavanje ekološke dozvole prilikom vizite lokacije, gde se smatra neophodnim da se ispune ekološki uslovi i realan opis stanja na terenu. Proveru podataka i uslova ekološke dozvole, nadzire Inspektorat za životnu sredinu da li ih sprovodi operater u skladu sa Zakonom o inspekciji, Zakonom o zaštiti životne sredine, kao i zakonodavstvom za životnu sredinu.</p>

	mi smo dodali komentare ispod).		
	<p>Član 9. 1(2) “(komisija) vrši terensku posetu radi provere uslova životne sredine” .</p> <p>Da bi se izbegle zakonske zloupotrebe, i da bi se zaštitio integritet javnih službenika u Komisiji, predlažemo da svaki član komisije vodi detaljnu evidenciju posete, u pisanoj formi i foto/video ili u bilo kom obliku. Na osnovu ove evidencije predlažemo da svaki član izveštava o svojim nalazima, i uporedi ih sa dokazima operatera i sa dokazima koje je prikupila javnost/zajednica. Sve ovo Sva ova evidencija, zajedno sa predlozima svakog člana da budu dostupni javnosti pre donošenja odluke. Javnost i operater moraju imati pristup evidenciji koje svaki član ima na osnovu svog predloga. Komisija ima izuzetno velike odgovornosti da proverava uslove životne sredine, ali ova komisija treba da ima polazište od stvarne slike, a ne od onoga što daje operater.</p> <p>Imamo slučaj zahteva za ekološku dozvolu kompanije Kelkos u Dečanima, kada u prvoj poseti na terenu, Komisija nije bila u “Zallin e Rupes” i nisu ni bili upoznati sa tim mestom, jer prema navodima Komisije, operater nije poslao i nije naveo da je radio aktivnosti u toj oblasti. Dakle, to se vidi</p>	Delimično prihvaćeno	<p>Prvi deo vašeg zahteva je uzet u obzir i uključen je u stavove 1.3 i 1.4, člana 9. ovog Administrativnog uputstva.</p> <p>Drugi deo Vašeg zahteva, obaveštavamo Vas da članovi komisije vrše terensku posetu radi provere podataka koje je operater opisao u prijavi.</p>

	<p>Dakle, vidi se važnost da Komisija ne zavisi samo od podataka operatera. Komisija treba da bude svesna svoje odgovornosti i da odgovara u slučaju nepoštovanja, ali i da joj se pruži mogućnost da posao obavlja bez ugrožavanja integriteta.</p>		
	<p>Član 14. Ispravka ekološke dozvole Nije jasno šta sačinjava ispravku u ovom slučaju i da se ona takođe može zloupotrebiti. Da li je to administrativna ispravka kao npr da li postoji greška u kucanju ili se informacija može ispraviti? Ukoliko se izvrši ispravka u suštini informacija, predlažemo da se i odluka promeni.</p>	<p>Pojašnjenje</p>	<p>Ovo podrazumeva administrativnu korekciju. Ispravka se vrši u slučajevima bilo kakvog tehničkog propusta, ali bez promene sadržaja odluke.</p>
	<p>Član 15. Opoziv, suspenzija. Saglasni smo sa uslovima za oduzimanje ekološke dozvole. Ali nije jasno kako će se ti uslovi implementirati. Ovo Upustvo ima prostora da precizira kako ovi uslovi treba da se verifikuju. Na pr. kako će se utvrditi da je operater dao netačne beleške? Mi predlažemo da Ministarstvo ovde doda da svako može dostaviti informacije/evidencije Ministarstvu, pre dobijanja dozvole, kao dokaz da operater nije dostavio tačne podatke. Ili nakon dobijanja ekološke dozvole, svako treba da bude u mogućnosti da dostavi evidencije/informacije koje dokazuju da operater ne poštuje uslove ekološke</p>	<p>Pojašnjenje</p>	<p>Ekološka dozvola može biti opozvana, suspendovana ili ukinuta u bilo kom trenutku ako:</p> <p>1.1 Ako dobijemo dokaze od institucija da su prethodne saglasnosti ili dozvole na osnovu kojih je izdata ekološka dozvola opozvane, suspendovane ili ukinute;</p> <p>1.2. Potvrđeno je</p>

dozvole. Ove informacije/evidencije moraju se razmatrati u roku od 15 dana i mora se doneti odluka o suspendovanju dozvole ili, ako je ovo prvi put, mogu se tražiti dodatne kazne.

dokazima
Inspektorata za životnu sredinu da stranka nije ispoštovala obaveze utvrđene ekološkom dozvolom;

1.3. Ukoliko se utvrdi da je operater dao netačne podatke i lažne izjave (dostavio falsifikovana dokumenta, ili nije predočio ili nije prikazao sve podatke u postupku dobijanja ekološke dozvole);

1.4. Ako operater nije primenio zakonske odredbe ovim Administrativnim uputstvom i važećim zakonodavstvom. (To podrazumeva i primedbe inspekcije koje se odnose na nepoštovanje obaveza iz ekološke dozvole).

	<p><u>Član 16. Uslovi za produženje ekološke dozvole</u></p> <p>Kao što je gore navedeno, i ovde predlažemo da se za produženje ekološke dozvole ostvariti transparentan proces gde sve zainteresovane strane imaju priliku da verifikuju podatke operatera. Odgovornost Ministarstva je da obezbedi da se zakon sprovodi, stoga svaki uslov koji ostaje u nadležnosti operatera, bez mehanizma verifikacije i bez učešća javnosti doprinosi neuspehu sprovođenja zakona i što je najvažnije, nepopravljivoj šteti po javne resurse i stanovnike koji zavise od tih resursa.</p>	Pojašnjenje	U ovom članu su razjašnjeni uslovi, kao i ostvaruje se terenska poseta komisije za proveru stanja životne sredine.
	<p><u>Aneks 2. 3(2) Upravljanje zaštitom životne sredine.</u></p> <p>Mi smatramo ovu tačku najvažnijom kako bismo osigurali da se zaštita životne sredine nastavi u narednih 5 godina. „Sistem upravljanja“ i „Izveštavanje“ kako su ovde navedeni, ne daju dovoljno informacija o tome šta je to sistem, ko je dizajnirao ovaj sistem, ko će nadgledati ovaj sistem, kako će operateri zaštititi životne sredine izveštavati, koje informacije će pružati i najvažnije kako će se te informacije, izveštaji verifikovati?</p>	Pojašnjenje	Sistem upravljanja prezentuje operater gde predstavlja mere koje će se preduzeti za poboljšanje stanja u životnoj sredini (ovi podaci se u aplikaciji prikazuju do tačaka gde je potreban opis za vazduh, vodu, zemljište, buku, otpad i drugo). Nakon dobijanja ekološke dozvole, oni su pod nadzorom Inspekcije za životnu sredinu, dok se izveštaji podnose KAZŽS.

	<p>Takođe, i u ostalim tačkama kao u tački 7. „Zemljište“ traži se opis sanacije područja nakon završetka aktivnosti.</p>	<p>Pojašnjenje</p>	<p>I u ostalim tačkama se traži poštovanje uslova postavljenih u skladu sa aktivnostima koje obavlja operater, dok se tačka 7 odnosi na opis sanacije područja nakon završetka aktivnosti.</p>
	<p>Ako se opis uradi od strane operatera, onda se sve može napisati u opisu. Mi ne vidimo da će opis predstaviti stvarnu situaciju životne sredine u kojoj je bilo uticaja aktivnosti operatera. U stvari, ova tačka otvara put operateru da zakonskim merama pokrije svoju štetu po životnu sredinu.</p>		<p>Opis sanacije daje operater, u slučaju da opis nije opravdan, komisija ga ne prihvata i novi opis je potreban u fazi u kojoj je operater još u procesu pribavljanja ekološke dozvole. Nakon opremanja sa ekološkom dozvolom, proveru podataka i uslova ekološke dozvole, Inspekcija za životnu sredinu nadzire da li ih operater sprovodi u skladu sa Zakonom o inspekciji, Zakonom o zaštiti životne sredine, kao i zakonodavstvom za životnu sredinu.</p>
	<p>Mi predlažemo da Ministarstvo zatraži evidencije o tome kako je izgledala životna sredina pre početka radova, i kako izgleda odmah po završetku. Ovaj dokaz ne treba da dolazi samo od operatera, već, kao što smo gore</p>	<p>Pojašnjenje</p>	<p>Ovi podaci se predstavljaju tokom izveštaja PUŽS, u fazi podnošenja zahteva za ekološku saglasnost.</p>

	predložili, i od javnosti.		
	<p>Ako se sa podnošenjem zahteva za ekološku dozvolu kasni, kao što je slučaj sa hidroelektranama u Dečanima gde je operater podneo zahtev za izdavanje ekološke dozvole 5 godina nakon završetka izgradnje hidroelektrane, onda je izuzetno važno prikupiti podatke od drugih institucija, lokalnog stanovništva i drugih resursa i da se ne dozvoli da vreme pokrije štetu i promeni životnu sredinu/biodiverzitet koji je bio ranije. Dakle, uslovi iz ovog aneksa su površni i ostavljaju dosta prostora za zloupotrebu zakona. S obzirom na krhkost pravnog poretka na Kosovu i do sada učinjenu zloupotrebu Zakona o zaštiti životne sredine, ovde moramo imati jasne <u>i konkretne mere i proverljive od strane Ministarstva i javnosti.</u></p>	Pojašnjenje	U ovom slučaju to je nadzor Inspektorata za životnu sredinu i preduzimaju se mere u skladu sa Zakonom o inspekciji, Zakonom o zaštiti životne sredine, kao i zakonodavstvom za životnu sredinu.